Memo

Van: College van B&W
Aan: Gemeenteraad
Datum: 21 juni 2022
Onderwerp: Financiële effecten meicirculaire gemeentefonds 2022

Deze memo heeft als doel om u op hoofdlijnen te informeren over de financiële effecten van de Meicirculaire gemeentefonds 2022 die door het Ministerie van BZK op 1 juni jl. is gepubliceerd.

Ten tijde van het opstellen van de Kadernota was de meicirculaire 2022 van het gemeentefonds nog niet door het Ministerie van BZK gepubliceerd. Omdat de meicirculaire nog niet beschikbaar was, is in de kadernota 2023, voor de inschatting van de meerjarige ontwikkeling van de algemene uitkering, gebruik gemaakt van de september- en decembercirculaire plus de 'maart-brief 2022'. In de maart-brief is door het Ministerie van BZK een inschatting gemaakt van de verwachte effecten van de meicirculaire, zodat gemeenten alvast op de effecten van de meicirculaire konden anticiperen.

De meicirculaire gemeentefonds 2022 hebben we doorgerekend en de financiële effecten ervan zijn weergegeven in onderstaande tabel. Hieruit blijkt dat er dit jaar en in de periode 2023-2026 sprake is van een forse toename van de algemene uitkering.

Totalen Algemene uitkering (x € 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Beginstand algemene uitkering 2022-2026 (obv decembercirc.)	86.661	83.014	81.890	81.923	81.760
Eindstand algemene uitkering 2022-2026 (obv meicirculaire)	91.597	92.976	94.210	95.589	88.332
verschil	**4.936**	**9.962**	**12.320**	**13.666**	**6.572**

De onderbouwing van de financiële effecten leest u in de volgende pagina's terug.

Toelichting verschillen (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Algemene mutaties:					
Herverdeeleffect		-3.584	-3.584	-3.584	-3.584
Suppletie-uitkering	0	3.366	3.040	2.604	2.604
Algemene mutaties, accres (inclusief compensatie inflatie)	2.362	9.575	13.130	15.138	7.945
Effect commissie van Wijzen Jeugdzorg	0	492	-368	-339	-234
Taakmutaties:					
Algemene (overige) taakmutaties	-24	-8	-21	-22	-24
Energietoeslag	1.888	0	0	0	0
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp	0	0	0	-254	-260
Decentralisatie- en integratie-uitkeringen:					
Mutaties op bestaande IU/DU	355	85	87	87	89
Nieuw: Suppletie-uitkering Bommenregeling	28	0	0	0	0
Nieuw : Uitvoeringskosten klimaatakkoord	291	0	0	0	0
Nieuw : Extra capaciteit BOA's	36	36	36	36	36
	4.936	**9.962**	**12.320**	**13.666**	**6.572**
Op te nemen stelposten:					
Uitgavenpost voor energietoeslag	-1.888				
Inkomstenpost eigen bijdrage Wmo				254	260
Bommenregeling	-28				
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	-291				
Extra capaciteit BOA's	-36	-36	-36	-36	-36
	-2.243	-36	-36	218	224
Netto-effect op meerjaren begroting 2022-2026	**2.693**	**9.926**	**12.284**	**13.884**	**6.796**

Algemene mutaties

Herverdeeleffect en suppletie-uitkering
Per 2023 wordt voor de verdeling van de algemene uitkering een nieuw verdeelstelsel gehanteerd. Het doel van het nieuwe verdeelstelsel is om de verdeling eenvoudig en uitlegbaar te maken en daarnaast een betere aansluiting te krijgen bij de noodzakelijke kosten die de gemeenten maken. In de meicirculaire is het nieuwe verdeelmodel van 2019 geactualiseerd naar de stand van 1 januari 2023. Het ingroeipad, waarmee de gemeenten naar de nieuwe verdeling groeien, wordt beperkt tot 3 jaar. In de bijlagen van de Meicirculaire is voor Rheden de volgende ingroei te zien: 2023 -/- € 5, 2024 -/- € 12,50 en vanaf 2025 -/- € 22,50 per inwoner. Het herverdeeleffect wordt in de jaren 2023 t/m 2025 verlaagd met een bedrag dat wordt toegekend via de suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023.

In onze begroting was reeds rekening gehouden met de financiële consequenties van het herverdeeleffect. Dit wordt nu bijgesteld op basis van de nieuwe inzichten.

Algemene mutaties, accres (inclusief compensatie inflatie)
De algemene uitkering van het gemeentefonds wordt via de normeringssystematiek 'samen trap op en samen de trap af' geïndexeerd. In de meicirculaire zijn de accressen[1] vanaf 2022 bijgewerkt.

De bedragen hebben t/m 2025 een structurele doorwerking. In de jaren 2022 t/m 2025 zijn de hogere accressen het gevolg van extra Rijksuitgaven voor vennootschapsbelasting, koppeling AOW aan stapsgewijze verhoging wettelijk minimum loon, inkomstenbelasting box 3 en defensie-uitgaven. Ook is het accres opwaarts bijgesteld als gevolg van een hogere loon-en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. De oploop van de opschalingskorting is geschrapt voor de duur van de

[1] Jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds die voortvloeit uit de koppeling met de rijksuitgaven

kabinetsperiode. Dat geeft een voordeel t/m 2025. Vanaf 2026 wordt de normeringsmethodiek aangepast.

Effect commissie van Wijzen Jeugdzorg
Voor de jaren 2023 t/m 2026 hadden het Rijk, de VNG en het Interprovinciaal Overleg afgesproken dat gemeenten een stelpost mochten opnemen in de begroting van de nog te ontvangen middelen. De opgave van de Arbitragecommissie c.q. de Commissie van Wijzen vormt het uitgangspunt. Vanuit behoedzaamheid gold hiervoor een maximum van 75%. De compensatie voor 2023 is in de meicirculaire vastgesteld op 100%. Dit leidt tot een voordelige bijstelling in jaarschijf 2023. Voor 2024 t/m 2026 is er sprake van nadelige bijstellingen: dit betreft een correctie op de te hoge opgenomen stelposten in die jaren (voor die jaren hanteren we nog steeds 75% maar dan over lagere totaalbedragen).

<u>Taakmutaties</u>

Algemene (overige) taakmutaties
In deze post wordt rekening gehouden met een taakstellende besparing in het gemeentefonds voor valpreventie bij ouderen. Verwacht wordt dat dit leidt tot besparingen in de domeinen Zorgverzekeringswet en Wet Langdurige Zorg. De maatregelen worden de komende tijd uitgewerkt.

Energietoeslag
Medio maart is het wetsvoorstel energietoeslag lage inkomens ingediend bij de Tweede Kamer. Met dit wetsvoorstel krijgen gemeenten de bevoegdheid een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. De bedragen van € 800 per huishouden zijn leidend. Door het Ministerie voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen is aangegeven dat gemeenten gecompenseerd worden als ze tekort komen. Voor het te ontvangen bedrag in 2022 nemen we voor eenzelfde bedrag een stelpost bij de uitgaven op.

Eigen bijdrage huishoudelijke hulp
Het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de WMO. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het CAK verder uitgewerkt. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing op landelijk niveau van €95 miljoen. Het rijk voert deze besparing door en gaat er vanuit dat gemeenten deze korting kunnen opvangen door de eigen bijdragen te verhogen.

<u>Decentralisatie- en Integratie-uitkeringen</u>
Nieuw zijn de uitkeringen voor extra capaciteit BOA's en Uitvoeringskosten klimaatakkoord. Voor deze uitkeringen worden bij de uitgaven stelposten in onze begroting opgenomen, evenals voor de uitkering bommenregeling.
Met betrekking tot het klimaatakkoord: vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. Om de uitvoering van het bestaande klimaatbeleid in 2022 te kunnen voortzetten, ontvangen gemeenten in 2022 een overbruggingsbudget van € 40 miljoen. Dat is onvoldoende om de reeds in 2022 gewenste versnelling teweeg te brengen. Daarom wordt van de toekomstige uitvoeringsmiddelen ruim € 74 miljoen naar 2022 verschoven en aan de gemeenten uitgekeerd door ophoging van de decentralisatie-uitkering. Over de resterende middelen die in het Coalitieakkoord zijn gereserveerd voor de uitvoeringskosten van medeoverheden voor het klimaatakkoord en aanvullend klimaatbeleid vinden nog gesprekken plaats tussen onder andere VNG, IPO en het Rijk.

Gevolgen voor het financieel meerjarig perspectief
Op basis van bovengenoemde bedragen wordt het financieel meerjarig perspectief ten opzichte van de kadernota 2023 voordelig bijgesteld. Deze bijstelling ziet u terug in onderstaande tabel.

(saldi x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Verwacht perspectief stand kadernota 2023	-1.381	365	155	-2.930
Bijstelling o.b.v. meicirculaire 2022:				
hogere algemene uitkering (AU) volgens meicirculaire	*9.926*	*12.284*	*13.884*	*6.796*
inschatting hogere AU in kadernota	*-3.000*	*-5.000*	*-5.000*	*-1.000*
voordelige bijstelling algemene uitkering	6.926	7.284	8.884	5.796
Aangepast financieel perspectief n.a.v. meicirc.	5.545	7.649	9.039	2.866
Nog op te nemen stelposten:				
- mogelijk lagere AU door onderuitputting rijksuitgaven	-1.500	-1.800	-2.100	-1.000
- inflatie / prijsstijgingen	-1.000	-1.500	-1.500	-1.500
Geactualiseerd financieel perspectief	**3.045**	**4.349**	**5.439**	**366**

In de regel “Aangepast financieel perspectief n.a.v. meicirculaire” leest u terug dat door deze aanpassingen er in alle jaarschijven sprake is van voordelige begrotingssaldi.

In bovenstaande tabel zijn naast de effecten van de meicirculaire twee stelposten opgenomen:

- Het is verstandig (ingegeven vanuit de systematiek “trap op, trap af”) om de hoge accressen te matigen met een percentage voor onderuitputting. De eerste stelpost betreft een correctie op de verhoging van de algemene uitkering. Er is sprake van een uitzonderlijk hoog accres en het is nog maar de vraag of het Rijk erin slaagt om de begrote uitgaven in de komende jaren te realiseren. In de berekening van deze stelpost gaan we uit van een correctie van 15% op de berekende hogere AU.
- De tweede correctie betreft een stelpost voor toename diverse lasten als gevolg van de inflatie (specifiek gestegen energieprijzen). In de kadernota is wel rekening gehouden met prijsstijgingen bij de zorgkosten en deels in de bedrijfsvoering (waaronder Connectie), maar voor de overige kosten derden (materiaal, diensten e.d.) is in de kadernota geen stelpost opgenomen.

Daarmee is in het geactualiseerd financieel perspectief voor alle jaarschijven nog steeds sprake van voordelige begrotingssaldi, zij het voor 2026 licht positief.